

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

An rem commodatam, depositam, &c. debeat quis in communi periculo
præferre suæ, paragraph. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

nam, non verò exquisitissimam, sed iam imperitiam suam compensare lam, quam moraliter quis adhiberet, moluit.
si solum bono sui ipsius tota administratio cederet. Hanc autem moralem si advertenter non ponant, obligabuntur sanè ad restitutionem omnium damnorum: ut ex dictis patet.

a. *Delugo t. 1. de iust. d. 8. sec. 7. b.*
Vasq. de restit. c. 2. §. 2. dub. 5. Less. l. 2. c. 7.
dub. 7. Delugo loc. c. sec. 7 n. 93. Contrarius
videtur esse Dicast. l. 2. de restit. tr. 2. d. 3.
dub. 3. num. 16.

2. Illud tamen iterum iterumque c
moneo, tum in rebus gravioribus, tum in acceptis ob solum proprium con-
modum, majorem diligentiam requiri
ad culpam mortalem evitandam: at
verò minorem in levioribus, vel in ac-
ceptis ob solam alterius utilitatem. A-
liquæ illationes circa Advocatum, Me-
dicum, Iudicem & similes, ex dictis
colligi possunt, quæ tamen, ne erres,
sunt videnda in superioribus d.

c. *Lib. 1. c. 3. §. 1. v. Depositum, & hoc*
Lib. 8. tr. 3. c. 2. §. 2 num. 4. & nuper §. 1.
num. 5. d. sup. lib. 1. t. 3. §. 4.

3. Dixi (præscindendo à nova pro-
missione) nam in duobus casibus ob-
ligabitur quis, etiam in conscientia, ad quaquam tibi soluturus sit pretium
exquisitissimam diligentiam. Primo, tuæ rei: nam leges nunquam præsu-
fi accipiat officium cum promissione munt delictum.
dictæ diligentia exquisitissimæ: nam
tunc tenetur ex pacto; maximè si ex
hoc auctum sit illi stipendum: secun-
do, si tacite id ipsum promisit, ut cum
quis se jactavit meliorem alio, unde,
propter hoc, alios avertit à meliore v.g.
Medico, Artifice &c. tunc enim dam-
num per se secutum ex duplixi titulo commodum extent, posse a te in con-
resarcire tenebitur, & quia imperitus scientia, tuæ res alienis præferre; ratio
est, & quia per exquisitam diligen- est, quia nullus tenetur ad res aliens

§. III.

An rem commodatam, depositam &c.
debeat quis in communi periculo
præferre suæ?

1. **I**nstat incendium vel tempestas, li-
citènè, & sine onere restitutionis,
possum res meas servare, negli-
gendo, vel projiciendo potius res mihi
commodatas, depositas &c. quam
meas &c.

Si in foro agas externo, jura præsu-
munt, te tuas liberantem, alienasque
negligentem, ex dolo malo liberasse,
atque adeo te cogunt ad restitutionem,
sive eas res in tui, sive in alterius utili-
tatem habueris. Quod si res aliena lon-
gè fuisset pretiosior, quam tua, multo
magis te condemnant: debuisse quippe

rem pretiosam alienam custodire: nam
ut bonus gestor negotiorum alterius,
potuisses repetere pretium rei tui: ne-
que enim leges præsumunt, adesse pe-
riculum, ne dominus contra fas ne-
ligatur quis, etiam in conscientia, ad quaquam tibi soluturus sit pretium

2. At vero cum hic agamus in foro
conscientiae, duo mihi sint certa, alte-
rum non nisi ambiguum.

Certum sit primo: si res propriæ
sunt æque pretiosæ, multo magis si sint
pretiosiores, quam alienæ, quomodo-
cumque hæ apud te, sive in alterius
num per se secutum ex duplixi titulo commodum extent, posse a te in con-
resarcire tenebitur, & quia imperitus scientia, tuæ res alienis præferre; ratio
est, & quia per exquisitam diligen- est, quia nullus tenetur ad res aliens
confer-

conservandas, quocumque tandem nus repellat, tanquam imprudentem contractu apud te remaneant, faciendo extraordinarias expensas, sed solum ad ordinarias & communes; neque enim commodatarius v. g. obligatur, nisi ad alendum equum, vel servum in sui gratiam commodatum; non vero si forte infirmetur, obligabitur ad eumdem medendum extraordinariis & sumptuosis medicamentis; poterit certe mederi, & aliquando debet, si certo speret, ut bonus gestor negotiorum domini, pretium medelae recuperare; at non, si non sperat: immo depositarius & creditor habens pignus, ne ad ordinarias quidem expensas tenentur, nisi utilitatem seu servitium expensis æquale à deposito, vel pignore habeant, quia cura contractus depositi vel pignoris sit solum in gratiam illa apud te deponentium, non est æquum, ut ex illis dominum patiaris. Ex his ergo sit, ut tu non tenearis ad servandam rem alienam cum detimento rei tuæ, & que vel magis pretiosæ, quando non speras certo, rei tuæ pretium recuperare, quia id esset conservare rem alienam cum extraordinariis tuis expensis, ad quod nemo (nisi clare promiserit) se obligare in ejusmodi contractibus intendit. Præterea si dominus, ut dictum est, obligandus erit ad has extraordinarias expensas tibi solvendas, jam obligabitur tibi totidem solvere, quot tu pro re ipsis expendisti, sed expendisti rem & que vel magis pretiosam, ergo tanti intererit ipsi domino, si rem ipsis prætulisti tuis, quantum si non prætulisses. Ex qua secunda ratione fit, ut vix sit casus, quo possis sperare, te tuum pretium recuperaturum, quia te domi-

a Delug. 1. de Iust. d. 8. sect. 10. nn.
139. Bonac. d. 3. de contr. q. 1. p. 6. n. 23.

3. Certum sit secundò: in casu metaphysico, quo sperares pretium tuæ rei recuperaturum, obligari te ad servandam rem pretiosiorem, immo & pretiosam alienam. Ratio est, quia tunc nihil tu amitteres, quare non haberes caput, unde excusareris à conservanda re proximi. Vide, quæ dicam mox nu. 6. Hæc duo sint certa.

4. Ambiguum autem est, propter varias distinctiones ab authoribus & hinc inde allatas valde implicitum, quid sentiendum, quando res tua est vilior, quam sit res commodata, deposita, locata &c. Nihilominus duobus dictis in hunc modum expedio.

b Mol. 2. d. 296. Lefl. 2. c. 27. d. 6. Bonac. de contract. d. 3. q. 1. p. 6.

Dico primò: sic, quamvis res tua sit vilior, tamen tibi notabile detrimentum facit ejus jactura, te non teneri rem alienam pretiosiorem præferre tuæ; quando non es moraliter certus, posse ejus pretium recuperare. Ratio est similis prædictæ; quia nemo se intendit in his contractibus obligare, ad expensas facendas pro re aliena, cum notabili, & gravi suo detimento, vel cum ejus probabili periculo. Nec est verum, quod multi doctores d' inculcant, negligentem rem pretiosiorem pro conservanda minus pretiosa, semper committere culpam, cum vir prudens id, nunquam esset facturus; non est, inquam, verum: nam omnes prudenter evitare licet possunt suum quodlibet notabile detrimentum, neglecto

Aaa 3

alterius

alterius etiam gravi proportionaliter quando futurum est tibi notabile, non
damno, nisi bonum publicum, vel al-
tior aliqua ratio contrarium exposcat,
de quo hic non agimus. Ut quid enim?
prudenterne faciet inops paterfamilias,
qui centum v. g. aureis sine spe uberio-
ris fortunae vitam suam & frequentem
familiam, utcunque sustentat, si eos ve-
lit sine spe recuperandi amittere, ut ser-
vet gemmam decem mille aureorum
principis prædivitis, ex cuius jactura
nullum princeps notabiliter damnum
sentiet? Apage.

c Delugo l.c. à n. 140. d Mol. Bonac.
loc. cit. aliisque.

5. Dices; qua ratione erit expenden-
dum ejusmodi detrimentum, ut cense-
tur notabile? respondeo, non nisi con-
siderando per virum prudentem tuam
vel alterius paupertatem, tuæ & rei a-
lienæ valorem, damna vel pericula ex-
jactura alterutrius forte consecutura
&c. Modo item advertas, ex commo-
dato, vel simili, quod sit in tui solum
gratiam, majus aliquod damnum te
debere subire, quam pro deposito, vel
simili, quod sit solum in gratiam alte-
rius: id enim ipsa recta ratio ex se poscit.

6. Dico secundò e: si res tua vistor-
ita sit, ut per ejus jacturam non sis no-
table detrimentum incursum, debes
rem alienam pretiosiorem preferre tuę,
sive res aliena eodem modo fortè per-
ijsset, si inventa fuisset, tempore v. g.
incendij, in manu domini, sive non
perijsset. Ratio est, quia semper in pra-
dictis contractibus more humano &
urbano factis, aliqua tandem obligatio
imbitur, rem alienam custodiendi,
quando potest; ergo non excludetur
rationabiliter ejusmodi obligatio, nisi

a Id. ibid.

7. Porro, si certo prævideas, domi-
num rei pretiosæ depositæ non solitu-
rum tibi pretium tuæ rei vilis, licet pec-
caturus sis contra charitatem, nisi rem
pretiosam illam præ tua vili serves
(charitas enim dictat, ut subveniamus
gravi damno proximi, quando com-
modè, vel cum modico detimento
possimus) non tamen peccabis contra
Iustitiam, quia in contractu à te facto

in utilitatem alterius, ad patiendum de-
trimentum te non obligasti; nisi forte
adeo hoc detrimentum tibi esset exiguum,
ut judicio prudentis judicaretur,
ad illud te obligasse. Negari enim, ut
modo dictum est, non potest, in con-
tractibus, quibuslibet humanis imbibiti
aliquam tandem promissionem ser-
vandi rem alienam; quam obligatio-
nem extendi ad sufferendum modicissi-
mum hoc damnum, non recuperandi
tuæ vilis rei pretium, admodum est
rationi consonum. Inimo in commo-
dato, quod est solum in utilitatē com-
modarij, aliquanto majorem hanc
obligationem esse, ita ut etiam is obli-
getur alere equum v. g. vel servum
commodatum, modo notavi: unde fit,
ut commodatarius obligetur ex Iustitia
præferre rem pretiosam sibi commo-
datam, cum ea jactura rerum suarum,
quaæquivaleret illis alimentis: atque eo-
dem modo proportionaliter philoso-
phare in reliquis contractibus.

§. IV.

summa eruta ex dictis, quoad obligatio-
nem restituendi ex culpa.

b. Oblig.

